

HOOFDSTUK IV

IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN

Livia begreep thans, dat haar vader in een geheimzinnige zaak was betrokken. In het brein van het meisje kreeg deze gedachte vasten vorm en rees als een dreigend spookgevaarte voor haar op.

Samenzweerdere waren in dien tijd lieden, die buiten de wet stonden, die, eenmaal gevat, zonder vorm van proces werden opgeknoopt.

In haar kinderlijken eenvoud, in de reine naïveteit harer ziel dacht zij, dat iedere samenzweerder een slecht mensch was, den dood schuldig. Zij besepte nog niet, dat men ook voor een edel doel in het geheim bijeenkomen kan, en het volk den plicht heeft slechte regeerders te verjagen. En nochtans wist zij maar al te goed hoezeer haar vader onrecht schuwde en zich nooit zou leenen tot een strafbare daad. Langzamerhand kwam er kalmte in haar gemoed, zij keek haar vader aan en las in zijn blik zijn gerust geweten.

Het vertrek, dat zij nu betrad, was een lage met balken ondersteunde zaal. De muren waren buitengewoon zwaar gebouwd ; de ijzeren deur was van grendels en bouten voorzien. Een lange eikenhouten tafel stond in het midden, waaromheen een houten bank en een dubbele rij stoelen. Aan het gewelf hing een ijzeren lamp, wier schijnsel in

de kamer een rood licht verspreidde. De schilden en wapenuitrustingen der samenzweerdere versierden de muren.

Toen Pieter van den Bosch met Jan Yoens en zijne dochter binnentraden, heerschte een algemeene stilte onder de aanwezigen.

Pieter had vooraf medegedeeld, dat gerechtsdieneers het huis doorzochten en dat het minste gerucht de schuilplaats kon doen ontdekken. De waarschuwing was niet vergeefs geweest, allen zwegen, terwijl zij op het meisje een woedenden blik wierpen. Livia sloeg een verschrikten en verwarden blik in het rond. Overmeesterd door de blikken der vreeselijke mannen, sloot zij een oogenblik de oogen en liet het hoofd op den arm van haar vader zinken.

Aan het einde der eikenhouten tafel zat een man die, in de oogen van Livia, geboren scheen voor roof en moord. Naast hem zat een magere in het zwart gekleede gedaante, uitgemergeld en bleek, een beeld van armoede en honger. Anderen hadden stuursche, ruwe en wilde gelaatstrekken. Er waren er echter ook die kalm het meisje aankaken, op wier voorhoofd de blanke krachtdadigheid der ziel te lezen stond. Ze zagen er allen vastbesloten uit, gereed zich te verdedigen tegen den door Pieter van den Bosch aangekondigten vijand.

Tusschen de groep zat ook een monnik, die, te oordeelen naar de voor hem liggende papieren en schrijfgerief, in deze vergadering de rol van secretaris scheen te vervullen.

Groote God ! dacht Livia, toen zij nogmaals het hoofd ophief, kan mijn vader de deelgenoot zijn van ellendelingen als dezen ? Een monnik ook ! Wat heeft de godsdienst gemeen met moordenaars en straatrovers ?

Het meisje kende waarschijnlijk de geschiedenis niet van Willem van Saeftingen, een anderen monnik, die in 1302, na zijn klooster te zijn ontvlucht, op het Groeningherveld verscheen en op de Franschen trommelde als op de duivels.

Op het gelaat dier woest uitziende mannen was een diepe bezorgdheid te lezen, niemand sprak, niemand bewoog zich, zij schenen hun adem in te houden.

De stilte duurde tergend lang ; men kon duidelijk het gerucht hooren van menschen, die boven heen en weder liepen. Ook dit gerucht stierf eindelijk weg ; het was nu doodstil. Het was de kalmte die den storm voorafgaat. Eensklaps werd er een schel gefluit vernomen, het teeken van den knaap Klaas, dat alles veilig was en de gerechtsdieneers vertrokken waren. Nu brak de storm los. Men liep wild doorheen en stak de vuisten naar Pieter van den Bosch uit.

— Wat beteekent dit ? vroeg de man die aan het einde der tafel zat, is het uwe vervloekte wijsheid die u aangezet heeft een vrouw in ons midden te brengen, om ons allen door één vergrijp harer tong den scherprechter over te leveren ? Gij hebt ons verraden, van den Bosch !

Pieter naderde de tafel.

— Vrienden, sprak hij, dat meisje is hier niet om u te verraden, maar wel om te redden, want onze vriend Jan Yoens wordt door het gerecht vervolgd en zoekt hier bescherming. Zijn dochter ook. Had men haar boven aangetroffen, dan had men het huis afgebroken om iets meer te vinden. Daarom bracht ik haar hier ; thans zal zij zich spoedig verwijderen.

— Neen, hernam de man, zij zal van hier niet meer gaan ; wel hebben wij vertrouwen in u maar niet in een babbelachtige meid. Zij zal hier blijven, dat zweer ik. Onze zaak werd met te veel moeite op touw gezet, om door een vrouw verraden te worden.

Een jongeling sprong op en riep op zijn beurt :

— Neen, neen, zij zal van hier niet weggaan dan op de punt van mijn dolk.

Met deze woorden plaatste hij zich tusschen Livia en de deur en rukte haar zoo hevig bij den arm, dat haar mantel afviel en haar bleek, verschrikt, doch beeldschoon gelaat aan de vergadering ver-
toond werd.

Jan Yoens had totnutoe het stilzwijgen bewaard, hij kende de harten zijner mannen, ruw en onbeschaafd, doch trouw als goud. Zij wantrouwden iederen vreemdeling omdat hun werk en hun pogen zoo-
vele jaren had gevergd en telkens reeds was stukgeslagen als men het doel ging bereiken. Nu echter begon zijn bloed te koken. Met een sprong stond hij bij den jongeling, greep hem bij de borst en slingerde hem met kracht tegen den muur, alsof het voor hem een pluimpje ware geweest.

— Ellendeling ! donderde hij hem toe, raak mijn kind niet of ik sla u neer. En gij allen, riep hij de vergadering toe, sinds wanneer zijn de mannen van Gent maagdenbeledigers geworden, sinds wanneer is de moed zóó hoog geklommen, dat men met vijftig man tegen één enkel zwak meisje staat ? Liever trap ik de vaan met den zwarten leeuw met de voeten, dan mij te leenen tot een lafhartige daad.

De man aan het einde der tafel grinnikte.

— Dat is allemaal goed en wel, Jan, sprak hij, woorden, niets dan woorden. Wij willen daden, zelfs tegen dengene dien wij tot hoofdman kozen. Dat Jan Yoens duizend goudstukken geve, dat de lieve maagd er dit snoer paarden bijvoegt, laat haar op het kruis zweren alles te zullen verzwijgen, en laat haar dan van hier gaan.

Een gemompel werd onder de mannen gehoord. De woorden waren een stoute aanslag op het gezag van den hoofdman. Sinds lang wist men dat Bruno afgunstig was op de eer die Jan Yoens genoot. Hij wilde hem verdringen en het vertrouwen der manschappen winnen.

— Neem al wat ik heb, riep Livia, neem de paarden, het goud, alles, alles, doch laat mij gaan.

— Zijn mijn mannen gemeene straatroovers of lieden, die voor

het heil van volk en vaderland het leven op het spel zetten, riep Jan Yoens.

Een verward geroep van stemmen steeg op, de eenen riepen : « Wij zijn Klauwaarts » ; de anderen « Wij willen niet verraden worden ».

Men wierp stoelen en banken om, het werd een gedrang en gestoot. Klappen werden uitgedeeld en hier en daar flikkerden reeds de dolken.

— Opent de deur ! beval Jan Yoens, laat ons door, of ik zweer dat ik den eersten man die mij weerstaat, voor mijn voeten nedersteek.

Dit zeggende trok hij een dolk van onder zijn wambuis. Hij nam zijne dochter in den linkerarm en riep :

— Dat hij die mijn woord in twijfel trekt, vooruit trede !

De samenzweerders zagen een oogenblik elkander aan, als verpletterd door den toon van gezag van hun aanvoerder. Livia lag half bewusteloos in den arm van haar vader, terwijl Jan Yoens de vergadering tartte met vlammeende blikken, en den dolk stootensgereed in de rechtervuist omklemd hield.

De mannen wisten dat hun aanvoerder, dien zij zoo zeer miskend hadden, een man van zijn woord was en zijn besluiten onwrikbaar uitvoerde. Er heerschte een doodelijke stilte.

De monnik, die het tooneel met droeve oogen had aanschouwd, trad vooruit.

— Vermits men geen vertrouwen meer stelt in onzen dierbaren aanvoerder, sprak hij op bitteren toon, zoo wil ik de zaak beslissen met een voorstel. Ik ken het eerlijk hart van Livia en stel daarom de vergadering voor, haar op het kruis te laten zweren. Neemt men dit voorstel aan ?

— Ja, ja ! klonk het.

De monnik naderde Livia met het kruis in de hand.

Livia sidderde wyl zij dezen eed moest doen.

Een blik op haren vader, die daar bleek en bevend van woede stond, besliste echter.

— Wanneer ik vrij ben, dacht zij, dan zal ik hem kunnen redden.

Zij kuste het kruis en herhaalde plechtig den haar door den monnik opgelegden eed. Toen verliet Jan Yoens met zijne dochter de zaal, waar de ruwe mannen bijna een bloedig drama hadden veroorzaakt.

Zoodra vader en dochter in de woning van Pieter terug waren, wierp Livia zich aan zijn voeten, omvatte zijne knieën, snikte luid en riep, terwijl zij de handen wringend tot hem opstak :

— Vader, lieve vader, doe met mij al wat gij verkiest.

— Kind, sprak de man diep ontroerd, gij zijt mijn eenige troost en schat, ééne oplossing bestaat er slechts, dat is dat gij u aan de voeten gaat werpen van den graaf, om genade te bekomen...

— Vader...

— Ja, ik weet het, kind, hervatte Jan Yoens terwijl het hem

moeite kostte om de woorden uit zijn keel te krijgen, ik weet het wel dat gij zoo iets nooit van uw vader zoudt verwacht hebben, doch thans is de toestand zoo erg, thans heeft het vaderland derwijze mijne leiding noodig, dat mijne aanwezigheid tusschen mijne mannen onontbeerlijk wordt. Ik moet vrij wezen in al mijn doen en laten, om mijne bondgenooten aan te voeren.

— Vader, uw bondgenooten ! Zijt gij dan de medeplichtige dier woedende, hartelooze kerels ?

— Kind, onder de ruwe schors verbergen die mannen een edele ziel, mannen die hun leven voor eer en vrijheid zouden wagen.

— O, mijn vader, misschien voor roof en plundering. Laat ons uit de stad vluchten, ik zal in den vreemde werken voor u, met mijne handen het dagelijksch brood winnen, doch laat ons onze harten rein en onze handen onbevlekt houden. Zoo u het echter noodzakelijk oordeelt, dan wil ik voor den graaf nederknielen, hem bidden mij te dooden. Dan zult gij vrij wezen voor uw vaderland, gij zult de woeste mannen aanvoeren in den ruwen kamp voor de volksvrijheid, uw kind wil het, al moest het haar eer en leven kosten. Vader, beur het hoofd op, gij zult vrij zijn.

Jan Yoens sloot zijne dochter in zijne armen, terwijl een traan van vaderliefde over zijn koortsachtige wangen rolde en als een zilveren parel verdween in de donkere lokken zijner schoone dochter.

Een innig wee knaagde in zijn hart ; de opoffering die hij van zijne dochter vergde kon alleen ingegeven worden door zijne oprechte liefde voor eene edele zaak, voor dewelke geen opoffering te groot mocht zijn.

Livia was op een stoel neergezonken, uitgeput door de tooneelen die zij in dien nacht had bijgewoond, verscheurd door den strijd van hevige hartstochten. Zij zat daar als een beeld der smart, roerloos en stom. Jan Yoens bleef peinzend staan. De strijd was voorbij. Livia had toegegeven, een diep gevoel van zwaarmoedigheid overviel haar, doch ook drong in de duisternis harer ziel een helder licht, dat haar moed en vertrouwen schonk : zij zou haar vader redden !

Pieter van den Bosch opende de deur en zag op het gelaat van zijn vroegeren meester, dat de strijd uitgewoed was.

Livia werd naar eene slaapkamer gebracht, nadat haar vader haar eerst hartelijk en langdurig had omhelsd.

Alles was rustig en stil, de hooge torens der kerken en kloosters van Gent blonken als marmer in het heldere licht der maan.

Op het water zag Livia een bootje zacht drijven en zij luisterde in den stillen nacht naar het lied van den eenzamen zanger.

Zij keek door het raam, traag dreef het bootje heen op het zilveren water. De man stond op het achterste deel van het vaartuig, recht op als een schim, en machtig orgelde door de nachtelijke stilte het lied van den onbekende.

Droomend sloot zij het raam, zette zich aan tafel neder en dacht na over het te nemen besluit. Eenige stonden later hief zij het van vreugde stralend gelaat op en mompelde :

— Ik heb het gevonden, ik zal den graaf afwachten wanneer hij naar de hoogmis in de hoofdkerk gaat. Dat is een geschikte plaats om van den graaf vergiffenis voor mijn vader af te smeeken ; hoe losbandig Lodewijk zijn mag, de heiligheid der plaats zal hem niet tot onzedelijke gedachten kunnen brengen. Doch ik moet voorzichtig zijn, want de gravin van Artois vergezelt hem, alsook Gilbert Matheüssen. Als zij mij herkennen is de zaak verloren.

Zij mijmerde een oogenblik en vervolgde toen :

— Ja, er is slechts één weg. Ik zal mij in mijn mantel wikkelen en een sluier over mijn hoofd hangen, ik zal mij onder den troep bedelaars mengen die aan de kerkdeur den graaf om een aalmoes smeeken. Wanneer hij de hand uitstrekt om mij een aalmoes te schenken, zal ik hem den brief overhandigen.

Livia nam pen en inkt en een blad papier, en schreef langzaam, zeer langzaam het smeekschrift aan den graaf, hem zeggend dat haar vader niet met opzet den dood veroorzaakt had van Gilbert's bloedverwant.

Toen zij gereed was, slaakte zij een zucht van verlichting, ontkleedde zich en viel weldra in diepen slaap.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT
NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1943

INHOUD

	Blz.
I. DE ZONDERLINGE BOOGSCHUTTER	5
II. DE HERBERG « DE MAAN »	12
III. DE DOCHTER VAN DEN SAMENZWEERDER	20
IV. IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN	29
V. VOOR DE SINT-BAVO	34
VI. BIJ DEN GRAAF	41
VII. BIJ DE HEKS	48
VIII. HET VERHAAL VAN DEN GRIJSAARD	57
IX. FILIPS VAN ARTEVELDE	70
X. DE WITKAPPEN	75
XI. WILLEM HEETHOOFD EN JOOS	81
XII. EEN VREK	96
XIII. DE SMART VAN LIVIA	105
XIV. DE WRAAK VAN COLPAERT	111
XV. DE VOORSPELLING	123
XVI. BRAND	130
XVII. HET GEZANTSCHAP	139
XVIII. HET GIF DER SLANG	147
XIX. NAAR BRUGGE	153
XX. HET PLAN DER GRAVIN	157
XXI. HET EINDE VAN EEN HELD	163
XXII. EEN SOMBERE NACHT	169
XXIII. TERUG TE GENT	178
XXIV. HENDRIK VAN CASSEL	182
XXV. DE SCHAKING VAN LIVIA	189
XXVI. OP ZONNEBEKE	196
XXVII. NAAR NAZARETH	212
XXVIII. DE VOORSPELLING VAN URSULA	228
XXIX. LIVIA EN KAATJE	234
XXX. WEST-ROZEBEKE	242

De avond begon reeds te grauwen, over de bosschen zweefde een lichte mist, de voorbode van de vallende duisternis.

Boudewijn wordt door de poorters van Gent den beul ontrukkt. (blz. 114)

Alles was rustig, 't was een dier kalme avondstonden die in ons land zoo indrukwekkend dichterlijk zijn.

voor de geschandvlekte dat hij er niet eens toekomen kon zijn sterven-
de bruid de hand te reiken.

Colpaert keerde zich om en trad de puinen uit.

Joos keerde ijlings terug, stopte de beurs met goud in de handen
der oude en prevelde :

— Zorg voor het arme kind !

Eenige minuten later zaten beiden weder te paard.

— Wee, Rogier van Hauterive ! siste Colpaert tusschen de tanden.

— Wee allen, riep Joos, die Vlaanderen verdrukken.

En zij verdwenen in den nacht.

Het dompelen in den poel

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.